

CENTRUL PENTRU DREPTURILE OMULUI DIN MOLDOVA

ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ

THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS
OF MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chişinău,
str. Sfatul Ţării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

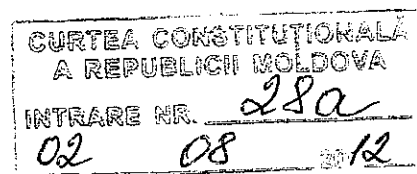
30.04.12 nr. 22.10/8-3057
la nr. _____ din _____

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpuşneanu nr. 28,
Chişinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

Prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, articolele 38 alin. (1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995 și articolul 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari nr. 1349-XIII din 17

I. AUTORUL SESIZĂRII

Anatolie Munteanu

Avocat parlamentar, director al Centrului pentru Drepturile Omului

Municipiul Chișinău, str. Sfatul Țării 16

Tel: 022 234800; 022 222224

Fax: 022 225442

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare prevederii art. 52 alin. (6) din Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10 din 03.02.2009, conform căreia „*Admiterea copiilor în colectivități și instituții educaționale și de recreere este condiționată de faptul vaccinării lor profilactice sistematice*”.

III. EXPUNEREA PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

La 03 februarie 2009 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice. Această lege reglementează organizarea supravegherii de stat a sănătății publice, stabilește cerințe generale de sănătate publică, drepturile și obligațiile persoanelor fizice și juridice și modul de organizare a sistemului de supraveghere de stat a sănătății publice.

Scopul legii este asigurarea condițiilor optime pentru realizarea maximă a potențialului de sănătate al fiecărui individ pe parcursul întregii vieți prin efortul organizat al societății în vederea prevenirii îmbolnăvirilor, protejării și promovării sănătății populației și îmbunătățirii calității vieții.

În articolul 51 alin. (1) al legii sînt specificate mai multe acțiuni complexe de sănătate publică îndreptate spre prevenirea și controlul bolilor transmisibile, printre acestea fiind menționată și efectuarea vaccinărilor profilactice¹.

Conform prevederilor art. 52 alin. (6) din aceeași lege „Admiterea copiilor în colectivități și instituții educaționale și de recreere este condiționată de faptul vaccinării lor profilactice sistematice”.

Urmare a intrării în vigoare a Legii privind supravegherea de stat a sănătății publice, la Centrul pentru Drepturile Omului continuă să fie înregistrate plîngeri de la

---

¹ Art. 51 alin. (1) din Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr 10 din 03.02.2009.

părinții copiilor care nu au fost admiși în diferite trepte ale sistemului de învățământ² în legătura cu faptul că nu sînt vaccinați.

Printre motivele pentru care părinții refuză imunizarea copiilor lor se numără semnele de întrebare privind calitatea vaccinurilor și posibilele reacții adverse, convingerile religioase și filozofice ale părinților, lipsa informațiilor multilaterale și exhaustive care trebuie să fie primite de la medic privind îngrijorările și avantajele vaccinării³, obținerea consimțămîntului pentru vaccinare prin impunerea anumitor condiții. Totodată părinții consideră că prevederea legală citată le limitează considerabil dreptul de a lua decizii privind sănătatea copiilor lor, de a-și asuma responsabilitatea pentru sănătatea copiilor prin alegerea vaccinării, nevaccinării sau vaccinării selective, în dependență de particularitățile individuale ale fiecărui copil.

Consider că prevederile art. 52 alin. (6) din Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice urmează a fi examinate de Curtea Constituțională prin prisma dispozițiilor constituționale cuprinse în art.1 alin. (3), art.4, art.7, art.15, art.16, art. art.35 alin. (1) și (9) și art.54 din Legea Supremă și prin prisma prevederilor art.art. 1, art.2 și 26 din Declarația Universală a Drepturilor Omului; art. 2 alin. (2), art. 4 și 13 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, art. 2 și 26 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice; art. 1, art. 3 lit.a), b), art. 4 lit. a) din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățămîntului; art. 2, art. 28 alin. 1 lit. a), d), e) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului; art. 2 din primul protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale coroborat cu art. 14 din Convenție din următoarele considerente.

Dreptul la învățătură se numără printre drepturile fundamentale ale omului, cuprinse în Titlul II al Constituției Republicii Moldova. Totodată, dreptul la educație se numără printre drepturile omului afirmate în marile texte adoptate de Organizația Națiunilor Unite: Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Convenția internațională cu privire la drepturile copilului. În aceste acte dreptul la educație ocupă un loc esențial și face obiectul unei detalieri și precizări mult mai mari decît alte drepturi.

Documentele adoptate de UNESCO în materie de dreptul la educație (convenții, declarații, programe de acțiuni) reafirmă unele principii înscrise în textele enunțate supra și le redă un conținut concret fără care aplicarea lor ar rămîne dificilă. Ele permit, mai întîi de toate, mobilizarea angajamentului Statelor în materia dreptului la educație. În acest context un loc distinct îl ocupă Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățămîntului, care urmărește un dublu obiectiv: pe de o parte interzice discriminarea în domeniul educației și, pe de altă parte, promovează egalitatea de șanse și de tratament pentru toate persoanele în acest domeniu. Este clar că dacă aceste două obiective sînt atinse, exercitarea dreptului la educație este asigurată.

Atașamentul exprimat în Preambulul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale de statele contractante față de aceleași valori pe care se bazează instaurarea „justiției și păcii” în lume, prin asigurarea menținerii și

² Art. 12 din Legea învățămîntului nr. 547 din 21.07.1995.

³ Art. 5 lit.i) din Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului nr. 263 din 27.10.2005.

dezvoltării de „regimuri politice cu adevărat democratice”, este de neconceput fără preocuparea pe care ele trebuie s-o aibă față de educația membrilor societății. De aceea statele membre ale Consiliului Europei au înțeles că dreptul la instruire trebuie să fie cuprins printre drepturile și libertățile fundamentale pe care ele au convenit să le garanteze în cadrul sistemului regional de protecție a acestora, instaurat prin voința lor.

Potrivit articolului 4 din Constituția Republicii Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

În Hotărîrea nr.55 din 14.10.1999 “Privind interpretarea unor prevederi ale art.4 din Constituția Republicii Moldova”, Curtea Constituțională a stabilit că principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, tratatele internaționale ratificate și cele la care Republica Moldova a aderat sînt parte componentă a cadrului legal al Republicii Moldova și devin norme ale dreptului ei intern. În sensul acestei interpretări, în Republica Moldova dreptul intern și cel internațional reprezintă un tot întreg, o structură unitară. Așadar, în categoria actelor normative se includ și normele internaționale la care Republica Moldova este parte. Avînd în vedere că prin interpretarea prevederilor Convenției Europene jurisprudența CtEDO face parte din dreptul accesoriu la tratatul internațional (*soft law*), ea devine parte a dreptului intern⁴. Astfel, statul are obligația să garanteze persoanelor aflate sub jurisdicția sa dreptul de a beneficia de posibilitățile de instruire existente la un moment dat⁵ și să vegheze la aceea ca toți copiii să-și poată exercita dreptul lor la instruire, recunoscut de Convenție⁶.

Raportînd dispozițiile contestate ale Legii nr. 10 din 03.02.2009 la Legea Supremă, la alte legi și acte internaționale, țin să menționez următoarele.

Prin însăși natura sa, dreptul la instruire impune adoptarea unor reglementări de către stat, care pot fi variabile în timp și spațiu, în funcție de nevoile societății și de resursele comunității statale, în ansamblul ei, precum și în funcție de resursele membrilor acesteia. Însă, o asemenea reglementare nu trebuie niciodată să fie de natură a aduce atingere înseși substanței acestui drept, nici să fie contrară unor alte drepturi garantate de Convenție.⁷

Asigurarea respectării efective a dreptului la instruire presupune, în mod necesar, organizarea de către state a unui învățămînt de prim grad obligatoriu. Astfel, conform jurisprudenței CEDO, dispozițiile art. 2 din Protocolul nr. 1 implică pentru stat dreptul de a organiza o școlarizare obligatorie a copiilor, iar verificarea și aplicarea normelor educative fac parte integrantă din conținutul acestui drept. Curtea a subliniat recent importanța școlarizării copiilor în școli primare, nu numai în privința dobîndirii de cunoștințe elementare, dar și din perspectiva integrării lor în

⁴ Hotărîrea Curții Constituționale nr. 10 din 16.04.2010 pentru revizuirea Hotărîrii Curții Constituționale nr. 16 din 28.05.1998 ”Cu privire la interpretarea art. 20 din Constituția Republicii Moldova” în redacția Hotărîrii nr. 39 din 09.07.2001.

⁵ CEDO, *Leyla Sahin v. Turcia*; *Timichev v. Rusia*

⁶ CEDO, *Costello-Roerts v. Regatul Unit*

⁷ CEDO, *Campbell și Cosans v. regatul Unit*

societate⁸. De aceea, instanța europeană a arătat că, în sistemele educative ale statelor în care școlarizarea în cadrul școlilor publice ori private este obligatorie, prezintă o deosebită importanță înscrierea în acest sistem a tuturor copiilor de vîrstă școlară⁹.

Deci, pe de o parte statele au obligația negativă de a nu împiedica o persoană să beneficieze de sistemul de învățămînt, pe de altă parte ele sînt ținute de obligații pozitive care constau în a-l menține și în a-l adapta la nevoile dezvoltării sociale. În această ordine de idei statele contractante au și altă obligație pozitivă privitoare la sistemul de învățămînt existent, și anume aceea de a asigura accesul egal și nediscriminatoriu al oricărei persoane la formele de învățămînt existente.

Constituția Republicii Moldova consacră expres obligativitatea învățămîntului general în articolul 35 alin. (1), care statuează:

”(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățămîntul general obligatoriu, învățămîntul liceal și prin cel profesional, prin învățămîntul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare”.

Pornind de la această prevedere constituțională, organizarea învățămîntului primar și a celui gimnazial obligatoriu intră în mod netăgăduit în conținutul obligației Republicii Moldova de a asigura respectarea dreptului la instruire, ceea ce corelează în totalitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, care de asemenea consfințesc dreptul oricărei persoane la educație.

Prin adoptarea Legii învățămîntului nr. 547 din 21.07.1995 legiuitorul a realizat atît dispozițiile tratatelor internaționale precitate, cît și dispozițiile constituționale cuprinse în art. 35 alin. (1) privind asigurarea dreptului la învățătură și obligativitatea învățămîntului general.

În acest context, prevederea conținută în art. 52 alin. (6) din Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10 din 03.02.2009, conform căreia „Admiterea copiilor în colectivități și instituții educaționale și de recreere este condiționată de faptul vaccinării lor profilactice sistematice”, instituie, în opinia avocatului parlamentar, o condiție nejustificată și discriminatorie pentru a accede în învățămîntul general obligatoriu și vine în detrimentul valorii ocrotite de Constituție – demnitatea omului. Or, libertatea, integritatea corporală, sănătatea și viața omului au valoare adevărată numai dacă acesta se bucură de demnitate, atît în raport cu propria persoană, cît și în raport cu ceilalți membri ai societății.

Universalitatea recunoașterii și apărării drepturilor omului impune în mod necesar aplicarea lor egală pentru toți indivizii. ”Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi” proclamă primul articol al Declarației Universale a Drepturilor Omului. Aceasta înseamnă că drepturile și libertățile fundamentale sînt recunoscute tuturor indivizilor, fără nici o deosebire, oricare ar fi izvorul ei, adică fără nici o discriminare.

Principiul nediscriminării este înscris, practic, în toate tratatele și documentele internaționale de proporție a drepturilor omului. Articolul 2 alin. 1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului dispune că ”fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile pe care ea le proclamă, fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de originea sa națională sau socială, de averea sa, de naștere sau care ar

⁸ CEDO, *Konrad și alții v. Germania*

⁹ CEDO, *Sampanis v. Grecia*

decurge din orice altă situație”. Acest principiu presupune aplicarea unui tratament egal tuturor indivizilor, care sînt egali în drepturi. Conceput astfel, principiul nediscriminării apare ca o formă modernă și perfecționată a principiului egalității tuturor în fața legii; art. 7 din Declarația Universală proclamă că toți oamenii sînt egali în fața legii și au dreptul, fără deosebire, la protecția egală a legii.

Articolul 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale dispune că exercitarea tuturor drepturilor și libertăților pe care ea le recunoaște trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

În termeni asemănători, principiul nediscriminării este recunoscut de art. 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

Convenția internațională cu privire la drepturile copilului este un instrument legislativ internațional care, pe de o parte oferă principiile generale referitoare la modul în care Statele Părți ar trebui să se raporteze la copii și la copilărie, iar pe de altă parte, stabilește ariile politicii care trebuie avute în vedere. Semnarea convenției de către Republica Moldova reprezintă atît recunoașterea din partea statului a principiilor și drepturilor promovate de această Convenție, cît și asumarea explicită a obligației de a asigura transpunerea acestora în practică¹⁰.

În calitatea sa de stat parte la Convenție, Republica Moldova și-a asumat angajamentul să respecte drepturile enunțate în acest document și să le garanteze tuturor copiilor care țin de jurisdicția ei, fără nici o distincție, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie a copilului sau a părinților sau a reprezentanților săi legali, de originea lor națională, etnică sau socială, de situația lor materială, de incapacitatea lor, de nașterea lor sau de altă situație. Statul trebuie să ia toate măsurile corespunzătoare pentru ca copilul să fie efectiv protejat împotriva oricărei forme de discriminare sau de sancțiuni motivate de situația juridică, activitățile, opiniile declarate sau convingerile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau ale membrilor familiei sale.

Fiind un act elaborat sub egida Națiunilor Unite, Convenția cu privire la drepturile copilului respectă linia directoare a principiilor egalitariste, principii care statuează faptul că toți oamenii se nasc avînd aceleași drepturi și libertăți, sînt și trebuie tratați în mod egal.

Articolul 16 din Constituția Republicii Moldova este principalul izvor al principiului egalității, care vine să completeze universalitatea – pilon al instituției drepturilor și libertăților, exprimînd o egalitate de șanse pe care Constituția o acordă tuturor cetățenilor. Totodată, Legea Supremă a Societății și a Statului interzice adoptarea legilor care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

Prin dispozițiile art. 52 alin. (6) din Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice, solicitate a fi supuse controlului constituționalității, legiuitorul a instituit în mod nejustificat restrîngerea dreptului la învățatură unui grup minoritar – copiii nrvacinați – și a neglijat principiul obligativității învățămîntului general. În opinia avocatului parlamentar, această restrîngere nu este conformă articolului 35 alin. (1) din Constituție, nu este proporțională cu situația care a determinat-o și aduce

¹⁰ Art. 4 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului.

atingere substanței acestui drept. Mai mult, ea nu urmărește un scop legitim, nu este necesară într-o societate democratică și nu este proporțională cu scopul urmărit din următoarele considerente.

Articolul 2 al Protocolului 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale consacră dreptul la instruire și că acesta este un drept fundamental,¹¹ garantând oricărei persoane dreptul la educație, la instruire, la învățământ. În al doilea rând, atunci când „beneficiarii” acestui drept sînt copiii, adică privește educația copiilor, părinții au dreptul să pretindă, iar statul, ca organizator al procesului educativ, are îndatorirea corespunzătoare să asigure, în cadrul acestuia, respectarea convingerilor filozofice și religioase ale părinților. În același timp, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a precizat că ”cele două fraze ale art. 2 din Protocolul 1 trebuie privite nu numai în lumina legăturii dintre ele ci, în special, și prin raportare la dispozițiile articolelor 8, 9 și 10 ale Convenției care garantează dreptul la viață privată și de familie, dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și dreptul la libertatea de informare și de exprimare”¹².

Astfel, ca membru al unei colectivități individul se bucură de anumite prerogative care-i permit să pretindă respectarea vieții sale private și de familie, a libertății sale de gândire, de conștiință și de religie, a libertății sale de exprimare și de informare și a libertății de asociere. Toate aceste drepturi semnifică respectul social datorat individului și reclamă din partea statului îndeplinirea unor obligații negative și pozitive, inerente asigurării respectului efectiv al lor.

Avînd în vedere că părinții au ”îndatorirea naturală față de copiii lor de a le asigura educația și învățământul”¹³, ei sunt cei cărora le revine obligația de a veghea la realizarea efectivă a dreptului lor la instruire. În numele copiilor lor, părinții pot pretinde autorităților statale organizarea unor forme de învățământ, spre a asigura punerea în valoare a acestui drept al copiilor. Această posibilitate juridică este strîns legată și de dreptul recunoscut al părinților de a pretinde statelor, în cadrul organizării învățământului, de a respecta convingerile lor filozofice și religioase. Fosta Comisie a precizat că dreptul părinților de a asigura educația copiilor lor în conformitate cu convingerile lor religioase și filozofice este un atribut al autorității părintești¹⁴.

În altă ordine de idei, printre principiile de bază ale realizării drepturilor pacientului se enumeră respectarea drepturilor fundamentale ale omului și a demnității ființei umane în domeniul ocrotirii sănătății; respectarea valorilor morale și culturale ale pacientului, a convingerilor lui religioase și filozofice; recunoașterea pacientului, iar în cazurile prevăzute de legislație, a reprezentantului său legal (a rudei apropiate) în calitate de participant principal la luarea deciziei privind intervenția medicală; reglementarea drepturilor, responsabilităților și a condițiilor de limitare a drepturilor pacientului în scopul protecției sănătății acestuia și respectării drepturilor altor persoane¹⁵; interdicția oricărui amestec în viața privată și familială a pacientului fără consimțământul acestuia¹⁶.

Cu referire la obiectul sesizării, noțiunea de ”viață privată” cuprinde, în primul rând, integritatea fizică și morală a persoanei, dreptul individului de a stabili și

¹¹ CEDO, *Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen v. Danemarca*.

¹² CEDO, *Folgero ș.a. v. Norvegia*.

¹³ Ibidem

¹⁴ Comisia EDH, *cauza X v. Suedia*

¹⁵ Art. 2 din Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului nr. 263 din 27.10.2005

¹⁶ Art. 12 alin. 5) din Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului nr. 263 din 27.10.2005

dezvolta relații cu semenii săi, îmbinarea vieții personale cu cea socială a individului. Această noțiune acoperă integritatea fizică și morală a persoanei, garanția oferită de art. 8 din Convenție fiind destinată să asigure dezvoltarea, fără ingerințe exterioare, a personalității fiecărui individ, în relație cu semenii săi. Astfel, statelor le revine obligația pozitivă de a adopta măsuri legislative de natură a asigura respectarea integrității fizice a persoanelor supuse unor intervenții medicale, spre a nu le expune unor consecințe grave ce ar putea rezulta din asemenea intervenții¹⁷, obligația de a asigura respectarea vieții private a copilului minor¹⁸.

Ținând cont de faptul, că ”corpul unei persoane reprezintă aspectul cel mai intim al vieții private, iar o intervenție medicală forțată, chiar minoră, constituie o ingerință în exercitarea dreptului la viață privată”¹⁹, la efectuarea unei intervenții medicale o importanță deosebită îl are acordul pacientului, exprimat benevol, în baza informațiilor multilaterale și exhaustive primite de la medic.

Conform prevederilor art. 23 din Legea ocrotirii sănătății, pentru orice prestație medicală propusă (profilactică, diagnostică, terapeutică, recuperatorie) este necesar consimțământul²⁰ pacientului. Dacă pacientul are mai puțin de 16 ani, consimțământul este dat de reprezentantul său legal.

Legea ocrotirii sănătății obligă părinții să aibă grijă de sănătatea copilului, de dezvoltarea lui prenatală și postnatală, de educația lui fizică, spirituală și morală, să-i cultive un mod sănătos de viață. Părinții, alți reprezentanți legali, la solicitarea instituțiilor medico-sanitare, trebuie să prezinte copilul pentru examinare medicală și aplicare a măsurilor de profilaxie. Neîndeplinirea obligațiilor sus-menționate este pedepsită conform legii.

Codul familiei²¹ prevede că părinții au dreptul și obligația să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat, precum și că părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de alte persoane.

Totodată, profilaxia este principiul fundamental în asigurarea sănătății populației, inclusiv a copiilor. Autoritățile administrației publice, unitățile economice sînt obligate să ia măsuri sociale și medicale orientate spre profilaxia primară a maladiilor, în special spre salubritatea mediului înconjurător spre crearea și menținerea unor condiții igienice favorabile de viață și de muncă, spre menținerea și ocrotirea sănătății populației, a unor categorii ale ei (femei, copii, bătrîni), spre propagarea odihnei active și a culturii fizice de masă, spre alimentarea rațională și educația sanitară a populației²².

Pentru a-și asigura sănătatea, locuitorii republicii trebuie să posede cunoștințe despre modul de viață sănătos, igiena individuală, alimentația rațională, prevenirea nașterii de copii handicapați, a maladiilor, despre inadmisibilitatea abuzului de medicamente, despre simptomele bolilor și acordarea de prim ajutor medical, despre

¹⁷ CEDO, *Codarcea v. România*.

¹⁸ CEDO, *K.U. v. Finlanda*.

¹⁹ CEDO, *Y.F.v. Turcia*

²⁰ Art. 1 din Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului: Consimțământ – consimțământul conștientizat al pacientului sau al reprezentantului său legal (în lipsa acestuia, al rudei apropiate) pentru efectuarea unei intervenții medicale, exprimat benevol, în baza informației multilaterale și exhaustive primite de la medicul curant sau de la medicul care efectuează cercetarea biomedicală (studiul clinic), autentificat prin semnăturile pacientului sau a reprezentantului său legal (a rudei apropiate) și a medicului în documentația medicală respectivă;

²¹ Art. 60 din Codul familiei

²² Legea ocrotirii sănătății nr. 411 din 28.03.1995.

daunele alcoolului, stupefiantelor și substanțelor psihotrope. Unitățile Ministerului Sănătății, alte ministere și departamente, autoritățile administrației publice locale, unitățile economice sînt obligate să contribuie la educația sanitară a populației.

Concluzionăm că legiuitorul a prevăzut în cadrul normativ național suficiente pîrghii pentru a garanta asigurarea menținerii sănătății populației, responsabilitatea nemijlocită pentru sănătatea copilului revenindu-le, în primul rînd, părinților sau altor reprezentanți legali ai lui.

De altfel, menținerea și consolidarea încrederii publicului în programele de imunizare a copiilor și în avantajele vaccinării, consolidarea educației și formării profesionale a personalului medical relevant privind imunizarea copiilor, utilizarea vaccinurilor inovatoare care s-au dovedit a fi eficiente, elaborarea strategiilor de comunicare care vizează abordarea îngrijorărilor celor care sînt sceptici în legătură cu avantajele vaccinării în cumul cu prevederile legislației în vigoare citate *supra* permit, în opinia avocatului parlamentar, organizarea supravegherii de stat a sănătății publice fără a restrînge un drept fundamental - dreptul la învățatură, asigurat la nivel constituțional prin învățămîntul general obligatoriu.

Asigurarea unui just echilibru între nevoia de a proteja interesul general, pe de o parte, și drepturile fundamentale ale individului, pe de altă parte, revine autorităților statului. Măsura specială luată de Republica Moldova pentru asigurarea supravegherii sănătății publice și protecției interesului general, conținută în norma contestată de avocatul parlamentar, vine în detrimentul interesului superior al copilului și nu păstrează acel echilibru just, în baza căruia Curtea Europeană a Drepturilor Omului a determinat scopul și obiectivele Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Pentru considerentele expuse, călăuzindu-mă de prevederile art. 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, art.4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 alin. (1) lit.a) din Codul jurisdicției constituționale solicit exercitarea controlului constituționalității prevederii conținute în art. 52 alin. (6) din Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10 din 03.02.2009, conform căreia „Admiterea copiilor în colectivități și instituții educaționale și de recreere este condiționată de faptul vaccinării lor profilactice sistematice”.

DOCUMENTE ANEXATE

A. Prevederi ale Constituției:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 15

Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială

Articolul 35

Dreptul la învățătură

(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățămîntul general obligatoriu, prin învățămîntul liceal și prin cel profesional, prin învățămîntul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

(9) Dreptul prioritar de a alege sfera de instruire a copiilor revine părinților.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în

scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

[Art.54 în redacția Legii nr.351-XV din 12.07.2001]

B. Prevederi ale legislației în vigoare

Legea învățământului nr. 547 din 21.07.1995:

Articolul 6. Dreptul la învățătură

(1) Dreptul la învățătură este garantat, indiferent de naționalitate sex, vîrstă, de originea și starea socială, de apartenența politică sau religioasă, de antecedentele penale.

(2) Statul asigură șanse egale de acces în instituțiile de stat de învățămînt liceal, profesional, mediu de specialitate și superior, în funcție de aptitudini și capacități.

[Art.6 completat prin Legea nr.237-XV din 13.06.03, în vigoare 17.06.03]

Articolul 9. Învățămîntul general obligatoriu

Durata învățămîntului general obligatoriu este de 9 ani. Frecventarea obligatorie a școlii încetează la sfîrșitul anului de învățămînt în care elevul atinge vîrsta de 16 ani.

Articolul 12. Structura sistemului de învățămînt

Sistemul de învățămînt, ținîndu-se cont de necesitatea continuității educației și de particularitățile psihofiziologice de vîrstă, este organizat pe niveluri și trepte și are următoarea structură:

I. Învățămîntul preșcolar

II. Învățămîntul primar

III. Învățămîntul secundar:

1. Învățămîntul secundar general:

a) învățămîntul gimnazial;

b) învățămîntul liceal.

2. Învățămîntul secundar profesional

IV. Învățămîntul mediu de specialitate (colegiu)

V. Învățămîntul superior

VI. Învățămîntul postuniversitar

Sistemul de învățămînt include și alte forme de învățămînt:

- învățămîntul special;

- învățămîntul complementar;

- învățămîntul pentru adulți.

[Art.12 modificat prin Legea nr.91 din 26.04.2012, în vigoare 08.06.2012]

[Art.12 modificat prin Legea nr.71-XVI din 05.05.05, în vigoare 20.05.05]

[Art.12 modificat prin Legea nr.237-XV din 13.06.03, în vigoare 17.06.03]

Articolul 17. Învățămîntul preșcolar

(1) Învățămîntul preșcolar constituie prima treaptă a sistemului de educație și instruire. El reprezintă un sistem de instituții antepreșcolare și preșcolare de diverse tipuri, de stat și private, cu diferite programe de funcționare, ce corespund standardelor educaționale.

(2) Învățămîntul preșcolar are drept scop principal pregătirea multilaterală a copilului pentru viață, în vederea integrării în activitatea școlară, dezvoltarea capacităților creative prin valorificarea potențialului psihofiziologic și intelectual al acestuia.

(5) Învățământul preșcolar de la vârsta de 3 ani la 6 (7) ani este organizat în instituții preșcolare de diverse tipuri și forme de proprietate sau în grădinița-școală primară, cu diferite programe de activitate, în funcție de gradul de dezvoltare a copilului și de opțiunile părinților.

(6) Pregătirea copiilor preșcolari către școală este obligatorie de la vârsta de 5 ani și se realizează în grupe pregătitoare, în grădiniță sau școală ori, la solicitarea părinților, în familie. Statul asigură condițiile materiale și financiare necesare bunei desfășurări a procesului instructiv-educativ în grupele pregătitoare.

[Art.17 modificat prin Legea nr.1589-XV din 26.12.02, în vigoare 21.01.03]

Articolul 18. Învățământul primar

(1) Învățământul primar contribuie la formarea copilului ca personalitate liberă și creativă, la dezvoltarea capacităților intelectuale, a deprinderilor trainice de citit, scris și calcul, asigurând dezvoltarea aptitudinilor de comunicare și a competențelor de examinare într-o limbă modernă.

(3) În clasa I sînt înscriși copiii care au împlinit vârsta de 6 - 7 ani la data începerii anului școlar. Școlarizarea devine obligatorie la atingerea vârstei de 7 ani.

Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice nr. 10 din 03.02.2009:

Articolul 51. Prevenirea și controlul bolilor transmisibile

(1) Prevenirea și controlul bolilor transmisibile se efectuează prin următoarele acțiuni complexe de sănătate publică:

- 1) prevenirea răspîndirii internaționale a bolilor;
- 2) supravegherea epidemiologică;
- 3) organizarea măsurilor de răspuns la urgențele de sănătate publică;
- 4) efectuarea vaccinărilor profilactice;
- 5) implementarea programelor de prevenire și control al bolilor;
- 6) asigurarea populației cu produse și servicii sigure pentru sănătatea umană;
- 7) siguranța și securitatea activităților ce implică utilizarea agenților biologici;
- 8) igiena personală și promovarea unui mod de viață sănătos;
- 9) igiena și salubritatea localităților.

(4) Bolnavii de boli contagioase, persoanele suspecte de aceste boli și cele care au venit în contact cu ei vor fi supuse examenului medical, supravegherii medicale, tratamentului, iar în caz de necesitate, spitalizării, izolării sau carantinei.

(5) În focarele de boli transmisibile se efectuează măsuri de sănătate publică conform instrucțiunilor aprobate de Ministerul Sănătății.

(6) Persoanele purtătoare de agenți patogeni, care pot fi surse de transmitere a bolilor contagioase ca urmare a specificului producției sau al muncii executate, nu sînt admise în cîmpul muncii sau sînt transferate la o altă muncă, după caz.

Legea ocrotirii sănătății nr. 411 din 28.03.1995:

Articolul 3. Orientarea profilactică a asigurării sănătății populației

(1) Profilaxia este principiul fundamental în asigurarea sănătății populației.

(2) Autoritățile administrației publice, unitățile economice sînt obligate să ia măsuri sociale și medicale orientate spre profilaxia primară a maladiilor, în special spre salubritatea mediului înconjurător spre crearea și menținerea unor condiții igienice favorabile de viață și de muncă, spre menținerea și ocrotirea sănătății populației, a unor categorii ale ei (femei, copii, bătrîni), spre propagarea odihnei active și a culturii fizice de masă, spre alimentarea rațională și educația sanitară a populației.

Articolul 18. Educația sanitară a populației

(1) Pentru a-și asigura sănătatea, locuitorii republicii trebuie să posede cunoștințe despre modul de viață sănătos, igiena individuală, alimentația rațională, prevenirea nașterii de copii handicapați, a maladiilor, despre inadmisibilitatea abuzului de medicamente, despre simptomele bolilor și acordarea de prim ajutor medical, despre daunele alcoolului, stupefiantelor și substanțelor psihotrope.

(2) Unitățile Ministerului Sănătății, alte ministere și departamente, autoritățile administrației publice locale, unitățile economice sînt obligate să contribuie la educația sanitară a populației.

Articolul 47. Obligația părinților față de copil

(1) Părinții sînt obligați să aibă grijă de sănătatea copilului, de dezvoltarea lui prenatală și posibilitatea, de educația lui fizică, spirituală și morală, să-i cultive un mod sănătos de viață.

(2) Părinții, alți reprezentanți legali, la solicitarea instituțiilor medico-sanitare, trebuie să prezinte copilul pentru examinare medicală și aplicare a măsurilor de profilaxie.

(3) Neîndeplinirea obligațiilor sus-menționate este pedepsită conform legii.

Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului nr. 263 din 27.10.2005:

Articolul 1. Scopul prezentei legi și noțiunile de bază

(1) Prezenta lege are drept scop consolidarea drepturilor fundamentale ale omului în sistemul serviciilor de sănătate, asigurarea respectării demnității și integrității pacientului și sporirea rolului participativ al persoanelor la adoptarea deciziilor de sănătate.

(2) În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

intervenție medicală (act medical) – orice examinare, tratament, cercetare clinică și asistență sau altă acțiune aplicată pacientului cu scop profilactic, diagnostic, curativ (de tratament), de reabilitare sau de cercetare biomedicală și executată de un medic sau alt lucrător medical;

consimțămînt – consimțămîntul conștientizat al pacientului sau al reprezentantului său legal (în lipsa acestuia, al rudei apropiate) pentru efectuarea unei intervenții medicale, exprimat benevol, în baza informației multilaterale și exhaustive primite de la medicul curant sau de la medicul care efectuează cercetarea biomedicală (studiul clinic), autentificat prin semnăturile pacientului sau a reprezentantului său legal (a rudei apropiate) și a medicului în documentația medicală respectivă;

[Art.1 modificat prin Legea nr.280-XVI din 14.12.2007, în vigoare 30.05.2008]

Articolul 2. Principiile de bază ale realizării drepturilor pacientului

Principiile de bază ale realizării drepturilor pacientului constau în:

a) respectarea drepturilor fundamentale ale omului și a demnității ființei umane în domeniul ocrotirii sănătății;

b) recunoașterea vieții umane, a sănătății omului ca valoare supremă;

d) respectarea valorilor morale și culturale ale pacientului, a convingerilor lui religioase și filozofice;

e) recunoașterea pacientului, iar în cazurile prevăzute de legislație, a reprezentantului său legal (a rudei apropiate), în calitate de participant principal la luarea deciziei privind intervenția medicală;

f) reglementarea drepturilor, responsabilităților și a condițiilor de limitare a drepturilor pacientului în scopul protecției sănătății acestuia și respectării drepturilor altor persoane;

g) încrederea reciprocă dintre pacient și lucrătorul medical.

Articolul 5. Drepturile pacientului

Pacientul are dreptul la:

i) informații exhaustive cu privire la propria sănătate, metodele de diagnostic, tratament și recuperare, profilaxie, precum și la riscul potențial și eficiența terapeutică a acestora;

k) exprimare benevolă a consimțământului sau refuzului la intervenție medicală și la participare la cercetarea biomedicală (studiul clinic), în modul stabilit de prezenta lege și de alte acte normative;

Articolul 7. Responsabilitățile pacientului

(1) Pacientul are următoarele responsabilități:

- a) să aibă grijă de propria sănătate și să ducă un mod de viață sănătos, excluzând acțiunile premeditate ce dăunează sănătății lui și a altor persoane;
- b) să respecte măsurile de precauție în contactele cu alte persoane, inclusiv cu lucrătorii medicali, în cazul în care știe că el suferă de o boală ce prezintă pericol social;
- c) să întreprindă, în lipsa contraindicațiilor medicale, măsuri profilactice obligatorii, inclusiv prin imunizări, a căror neîndeplinire amenință propria sănătate și creează pericol social;
- d) să comunice lucrătorului medical informații complete despre bolile suportate și cele curente, despre maladiile sale ce prezintă pericol social, inclusiv în caz de donare benevolă a sîngelui, a substanțelor lichide biologice, a organelor și țesuturilor.

Articolul 11. Asigurarea dreptului pacientului la informare

(5) Informațiile medicale cu privire la starea sănătății pacientului și la intervenția medicală propusă, inclusiv la riscurile și beneficiile potențiale ale fiecărei proceduri, efectele posibile ale refuzului tratamentului, alternativele existente, pronosticul și alte informații cu caracter medical, se prezintă de către prestatorul de servicii de sănătate într-un limbaj clar, respectuos și accesibil pacientului, cu minimalizarea terminologiei profesionale. În cazul cînd pacientul nu cunoaște limba de stat, se va căuta o altă formă de comunicare.

(6) Informațiile medicale se prezintă pacientului personal, iar pentru persoanele care nu au atins vîrsta de 18 ani și cele declarate incapabile sau cu capacitate de exercițiu limitată – reprezentanților lor legali (rudelor apropiate), informînd concomitent pacientul în măsură adecvată capacității lui de exercițiu.

Articolul 13. Consimțămîntul și modul de perfectare a acordului informat sau a refuzului benevol la intervenția medicală

(1) O condiție obligatorie premergătoare intervenției medicale este consimțămîntul pacientului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege.

(2) Consimțămîntul pacientului la intervenția medicală poate fi oral sau scris și se perfectează prin înscrierea în documentația medicală a acestuia, cu semnarea obligatorie de către pacient sau reprezentantul său legal (ruda apropiată) și medicul curant. Pentru intervențiile medicale cu risc sporit (caracter invaziv sau chirurgical), consimțămîntul se perfectează obligatoriu, în formă scrisă, prin completarea unui formular special din documentația medicală, denumit acord informat. Lista intervențiilor medicale care necesită perfectarea acordului informat în formă scrisă și modelul formularului respectiv se elaborează de către Ministerul Sănătății.

(3) Acordul informat trebuie să conțină în mod obligatoriu informația, expusă într-o formă accesibilă pentru pacient, cu privire la scopul, efectul scontat, metodele intervenției medicale, riscul potențial legat de ea, posibilele consecințe medico-sociale, psihologice, economice etc., precum și privind variantele alternative de tratament și îngrijire medicală.

(4) Pacientul sau reprezentantul său legal (ruda apropiată) are dreptul de a renunța la intervenția medicală sau de a cere încetarea ei la orice etapă, cu excepția cazurilor prevăzute la art.6, cu asumarea responsabilității pentru o atare decizie.

(5) În caz de refuz la intervenția medicală, exprimat de pacient sau de reprezentantul său legal (de ruda apropiată), acestuia i se explică, într-o formă accesibilă, consecințele posibile. Refuzul categoric al pacientului se perfectează prin înscrierea respectivă în documentația medicală, cu indicarea consecințelor posibile, și se semnează în mod obligatoriu de către pacient sau reprezentantul său legal (ruda apropiată), precum și de către medicul curant.

C. Prevederile actelor juridice internaționale cu privire la drepturile omului:

Declarația Universală a drepturilor omului

Articolul 1

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de celelalte în spiritul fraternității.

Articolul 2

1. Fiecare se poate prevala de toate drepturile și de toate libertățile proclamate în prezenta Declarație, fără nici o deosebire, în special de rasă, de culoare, de sex, de limbă, de religie, de opinie politică sau de orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere, de naștere sau decurgând din orice altă situație.

2. Pe lângă aceasta, nu se va face nici o deosebire bazată pe statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care aparține o persoană, fie această țară sau teritoriu independente, sub tutelă, neautonome sau supuse unei limitări oarecare a suveranității.

Articolul 26

1. Orice persoană are dreptul la educație. Educația trebuie să fie gratuită, cel puțin în ce privește învățământul elementar și de bază. Învățământul elementar este obligatoriu. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie accesibil tuturor; accesul la studii superioare trebuie să fie deschis tuturor pe baza deplinei egalități în funcție de merit.

2. Educația trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale. Ea trebuie să stimuleze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate popoarele și între toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

3. Părinții au, cu prioritate, dreptul să aleagă felul educației care urmează să fie dată copiilor lor.

Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale

Articolul 2

2. Statele părți la prezentul Pact se angajează să garanteze că drepturile enunțate în el vor fi exercitate fără nici o discriminare întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau pe orice altă împrejurare.

Articolul 4

Statele părți la prezentul Pact recunosc că în ce privește folosința drepturilor asigurate de către stat în conformitate cu prezentul Pact, statul nu poate supune aceste drepturi decât la limitările stabilite de lege, numai în măsura compatibilă cu natura acestor drepturi și exclusive în vederea promovării bunăstării generale într-o societate democratică.

Articolul 13

1. Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la educație. Ele sunt de acord că educația trebuie să urmărească deplina dezvoltare a personalității umane și a simțului demnității sale și să întărească respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Pe lângă aceasta, ele sunt de acord că prin educație orice persoană trebuie să devină capabilă de a juca un rol util într-o societate liberă, că educația trebuie să favorizeze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate națiunile și toate grupurile rasiale, etnice sau religioase și să încurajeze dezvoltarea activităților Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.

2. Statele părți la prezentul Pact recunosc că în vederea asigurării deplinei exercitări a acestui drept:

a) învățământul primar trebuie să fie obligatoriu și accesibil tuturor în mod gratuit;

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice

Articolul 2

1. Statele părți la prezentul Pact se angajează să respecte și să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor și țin de competența lor drepturile recunoscute în prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.

2. Statele părți la prezentul Pact se angajează ca, potrivit cu procedura lor constituțională și cu dispozițiile prezentului Pact, să adopte măsurile care să permită luarea unor măsuri legislative sau de alt ordin, menite să traducă în viață drepturile recunoscute în prezentul Pact care nu ar fi încă în vigoare.

Articolul 26

Toate persoanele sunt egale în fața legii și au, fără discriminare, dreptul la o ocrotire egală din partea legii.

În această privință legea trebuie să interzică orice discriminare și să garanteze tuturor persoanelor o ocrotire egală și eficace contra oricărei discriminări, în special de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, naștere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.

Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului

Articolul 1

1. În sensul prezentei Convenții, termenul de "discriminare" cuprinde orice distincție, excludere, limitare sau preferință care, întemeiată pe rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, situație economică sau naștere, are drept obiect sau ca rezultat suprimarea sau alterarea egalității de tratament în ceea ce privește învățământul și mai ales:

a) înlăturarea unor persoane sau a unui grup de la accesul la diverse tipuri sau grade de învățământ;

2. În sensul prezentei Convenții, cuvântul "învățământ" se referă la diverse tipuri și diferite grade de învățământ și cuprinde accesul la învățământ, nivelul și calitatea sa, precum și condițiile în care este predat.

Articolul 3

În scopul de a elimina sau preveni orice discriminare în sensul prezentei Convenții, statele participante își iau angajamentul:

a) să abroge orice dispoziții legislative și administrative și să pună capăt oricăror practici administrative care ar comporta o discriminare în domeniul învățământului;

b) să ia măsurile necesare, la nevoie pe cale legislativă, pentru a nu se face nici o discriminare la admiterea elevilor în instituțiile de învățământ;

Articolul 4

Statele participante la prezenta Convenție își iau în plus angajamentul să furnizeze, să dezvolte și să aplice o politică națională menită să promoveze, prin metode adaptate

circumstanțelor și obiceiurilor naționale, egalitatea de posibilități și de tratament în domeniul învățământului, și mai ales:

a) să instituie învățământul primar obligatoriu și gratuit; să generalizeze și să facă accesibil pentru toți învățământul mediu sub diversele sale forme; să facă accesibil pentru toți, în funcție de capacitățile fiecăruia, în condiții de egalitate deplină, învățământul superior; să asigure executarea de către toți a obligației școlare prevăzute de lege;

Convenția internațională cu privire la drepturile copilului

Articolul 2

1. Statele părți se angajează să respecte drepturile care sunt enunțate în prezenta Convenție și să le garanteze tuturor copiilor care țin de jurisdicția lor, fără nici o distincție, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie a copilului sau a părinților sau a reprezentanților săi legali, de originea lor națională, etnică sau socială, de situația lor materială, de incapacitatea lor, de nașterea lor sau de altă situație.

2. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru ca copilul să fie efectiv protejat împotriva oricărei forme de discriminare sau de sancțiuni motivate de situația juridică, activitățile, opiniile declarate sau convingerile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau ale membrilor familiei sale.

Articolul 28

1. Statele părți recunosc dreptul copilului la educație și, în vederea asigurării exercitării acestui drept în mod progresiv și pe baza egalității de șanse, vor urmări în special:

a) să facă învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți;

d) să facă deschise și accesibile tuturor copiilor informarea și orientarea școlară și profesională;

e) să ia măsuri pentru a încuraja frecventarea școlii cu regularitate și reducerea ratei de abandonare a școlii.

2. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura aplicarea disciplinei școlare într-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca ființă umană și în conformitate cu prezenta Convenție.

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale

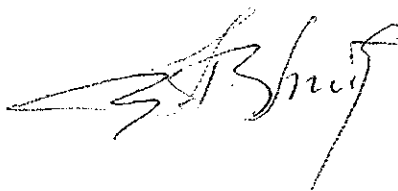
Articolul 14. Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Primul Protocol adițional la Convenție

Articolul 2. Dreptul la instruire

Nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și al învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filozofice.

Anatolie Munteanu

Chișinău, 23 iulie 2012